

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
a szentegyház utcájába, Kendeffy-ház 487 számúán.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési áj:
Évnyegyenként 3, félre 6 pfrt, külföldre évnegyenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bélyegdíj és minden négyhavas egy sor után
számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előfizetés, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

IPAR- ÉS TERMÉNYKIÁLLÍTÁS.

Csak a napokban közöltük egy pár le-
velét Bernből svájci érdemes íróársunk-
nak, melyben a berni legutóbbi kiállítás
volt előadva, s mely egy kedves nemzeti
innep gyanánt tűnhetett fel az olvasó előtt,
mely lelkét kedvesen lephette meg. A ta-
vasz, a nyár, az ősz, a népviseletek, a mun-
kások s eszközök saját működéseikben vol-
tak kölőileg és kedélyesen képviselve.
Ragyogó szemű hölgyek oszták szét a bort
a vigadó népség közt, összekeveredtek a
miniszterek a parasztokkal, mint hajdan Ro-
mulus a „fratres arvalesseket.” Milyen szép
dolog volt a mezei élet azon egyszerű-
sége még megragadó poésise, mely az ősz-
szegény népség vidámságában nyerte ki-
fejezését.

És ha a kiállítás tárgyait tekintjük, az
magyarázatát adja az örömmek, jólétnek,
mely a műipar és gazdaság virágzásán szö-
kött alapulni minden államban, oda járul-
ván természetesen a nép szabadságérzete,
mely ily nemzeti innepélyeken a vidámsá-
got csak felebb fokozza.

Szemből a londoni és párizsi kristály-
paloták fényével, hol uralkodók és uralom-
ra vágyó népek fényűzése vetekedett, oly
szép tüneménynek tetszik előttem a berni
kiállítás, oly mienkféle dolog folyt ott, szin-
te képzeltem, hogyha a Feleken le Kolozs-
vár felé igy vonulnának most jövő kiállí-
tásunkra a nyarat képviselő arató szö-
kely leányok, a téli esték fenő társaságai
a szép hátszegvidéki fiatal nők, vasával az
izmos karu toroczkai, kiczirázott ködmö-
nében; s bányász kalapácsaival Nagy-Ág
és Abrudbánya bányászai; ha igy robogna
be végig a Középutczán egy izmos fogat,
emelve maga után egy ötvenest a gazdag
Rózsamál borából, vidám jelképzője Ba-
chusnak űne a hordó hátán, s csörgős láb-
száru kaluzserek tánczolgálnak körül, kik azt
szúrták, s osztanak nedvét szét a vigadó
népségnek.

Hát nincsen-e nekünk elég kedélyes
népszokásunk, s elég természeti kincsünk
arra, hogy 365 keserves naphól egyet ki-
vigadjunk; avagy a szomorú időkkel ki-
hal-e lelkünk minden kölőletet.

Ha Bernben 120 □ mértföld kiterje-
désű kantonnak 500,000 lélekre menő la-
kosa tud előállítani mű és iparkiállításá-
val egy nemzeti innepet, hát az 1054 □
mértföld területű s 2,300,000 lélek népes-
ségű Erdélyországunk ne tudjon-e annyi
lényegyet a nemzeti vigságban előterem-
teni?

Szét vagyunk-e szakadva három egy-
mással még mind farkasszemmet néző né-
pre? avagy nincs már szívünkben elég figye-
lem a közérdekekre?

Megtekintém a jövő tárlatra tett beje-
lentéseket. Eddigéliz tisztelet a brassói szü-
rőseknek, a lövétei vasbányának s egykét
magyar birtokosnak; de bizony a részvét
vékonyan foly, ha Kolozsvár meg nem
mozdul, melynek legtöbb teendője is van,
s kötelezettsége kebelbeli ipariját illő-
leg képviselni.

Midőn Erdély elég kincsesel bír arra,
hogy illő tárlatot kiállíthasson, mi lehet
ezen fél eredmény oka: a földbirtokosok
és műiparosok apathiája-e, vagy kebelbeli
egyéb viszonyaink?

Az elsőről nem szölok, mert nem aka-
rok senkinek rossz vért csinálni; de merész-
lem állítani, hogy a távolabbi műiparosok
és földbirtokosok közönyének főoka az,
hogy nincs vasutunk, s ami terményt példá-
ul Maros- vagy Udvarhelyszékről ide bekül-
denének, többé kerül az, mint annak értéke.
Példa van arra szemem előtt, kezemem át
mentek hasonló küldemények, melyek
gyorskocsin nagy kölőséggel szállítottak
ide.

Kérdés már, hogy mig vasutunk lesz,
mire a mostani conjuncturák közt, csak év-
tizedek múlva számíthatunk, addig nélkü-
lőzünk-e minden industrialis mozzanatot?
Mindenen lehet segíteni.

Az országos gazdasági-egyletnek teljes
lelkedéssel kellene fellépni a vidéki fok-
egyletek megalakítására, úgy a mint azt a
derék Korizmicus indítványozá, mely indít-
ványt lapjainkban közreadtunk.

A fok-egyletek részvétele lenne éven-
ként egy pfrint, hogy a népre is kiterjesz-
kedhessenek; s úgy is gyölne oly alapcseska,
mely által azok a központi egylet jobb ke-
zeivé váljanak.

Ha most ily fok-egyletek volnának,
azok begyűjtenék körükben a kiállítandó
tárgyakat, lelkesítenék a népet, kifürkész-
nék a vidékeken uralkodó műszorgalmat, s
saját kölőségükön egy alkalommal száz tár-
gyat felküldenének, minek felküldésére
most száz alkalom s legalább husz annyi
kölőség kell, s megmentenék az iparos és
éber hazait, hogy ezer áldozásai közt ne
terhelje oly áldozás is, mely terménye ér-
tékét felülmulva öt annak kiállítása iránt
egykedvűvé teszi.

Városon alig képzelhetni, hogy mily
roppantul megszűkölt most falun minden
pénzforgalom, s hogy ott sok helyütt egy
forintocska is mekkora pénz.

Társulás, társulás, egyletek! ez a kor
jelszava, egyletek száz s ezer ponton, me-
lyek a közművelődés érdekében egymást
gyámolítsák, s a jó szándéku népet zsi-
basztó áldozatok nélkül az industrialis elő-
haladásra közrehatni képesítsék.

Dózsa D.

MIÉRT DRÁGA A BŐR?

Ha lábunkat nézzük, ha szobánkban
körültekintünk, ha fakószekérbe ülve a
lovak háját nézzük, szóval, a merre sze-
münket forgatjuk, ... bőrt látunk. Bőrt
használnak, bőrt koptatunk, bőrt- habár
nem eszünk- fogyasztunk. Így — ámbár bő-
rünket nem perlik — nem lesz feltűnő, ha
é fontos iparcikknek néhány sort számunk.
Sokan tán csodálkoznak, hogy a bőr

mindinkább drágábbodik, akár van, akár
nincs kelete a marhának. Pedig ez igen
természetes. A marha ára se Erdélyben,
se Európában nem határozza meg a bőr
árát. Különben is Erdély, mert vasut által a
közforgalomhoz még esatolva nincsen, mint
egy csepp víz a másikkhoz úgy hasonlít
egy csendes víz partjához. Ha a víz közé-
pébe követ dobunk karikákat látunk alakul-
ni; a közuhánáshoz közel azok kicsinyek
de erősek; a parthoz közeledve nagyobb-
bak, de gyengébbek is. A part érzi némi-
leg a vibrációt, de távol léte miatt okát
bajosán magyarázhatja.

Még az ugynevezett nagy-piaczon sem
tudják igen sokan: miért drága a bőr?
Pedig e kérdés képezi már huzamos idő
óta az ipar-világban föl-fölmérülő esemé-
nyek vitáinak egyik főthémáját. Főokát
e jelenségnek a délamerikai bőroknek Eu-
ropába jelenleg csekélyebb hozatalában
rejleni vélik; ez igaz; de hibáznak, midőn
ugyanazok állítják, hogy a csekélyebbide
hozatal oka az amerikai polgár háborukban,
marhavészben és a La-Plata államokban di-
valba jött tulságos lemeszárlásában a gu-
lyáknak keresendő.

Szóljanak a száraz számok.

Európa egymagára nem képes bőrkész-
letét fedezni. Legbővebb forrása e te-
kintetben eddigelő Dél-Amerika volt. Dél-
Amerikában Buenos-Ayres a főhely,
mely Európát e kellékekkel ellátja. — Egy
buenos-ayres-i hiteles összeállításból kö-
vetkezőket tanuljuk.

1853-tól egészen 1856-ig a bőrkivi-
tel Dél-Amerikából nem hogy csökkent vol-
na, hanem tetemesen növekedett; — 1853-n
1,005,699 darab szarvasmarha-bőrt,
129,955 db. lőbőrt és 1398 csomó bárány-
bőrt; — 1856-ban pedig 1,020,666 da-
rab szarvasmarha-bőrt, 148,015 db. lőbőrt
és 5,908 csomó báránybőrt vittek ki Bu-
enos-Ayresből. A kivitel ily gyarapodása
azonfölül még Brasiáliában is észrevehető,
1851-ben a Brasiáliából kivitt bőrok értéke

MÁRTONFI JÓZSEF

néhány erdélyi r. kath. püspök
kölőményes maradványai.

II.

Az álom.

Már a nap elhagyta vala föld határit,
Elrejtette vala ragyogó sugárit;
Nyugszik a természet lankadt kebelében,
Megy a sereg csillag csendes szekerében.

Nekem is Morpheus kezemet ragadá,
S ezer szép képeit szemem elé adá:
Láték egy szép helyet, melynek a mint fekszik,
Vagy nincs mása földön, vagy nekem úgy tetszik.

Dombon van a kastély, éleszt nézésével,
A felhőket veri tornyos tetejével,
Ejszak felől tekint gyönyörű kertekre,
A kerteken alól zöldelő rétekre.

A hegy talpát mossa egy széles folyóvíz,
Melyben együtt vagyon hal, egészség s jó iz;
A több részéről, hol a vadak félnek,
Mezők, szőlők s erdők barátságban élnek.

E lakás, gondolám, vagy az isteneké,
Vagy hozzá hasonló uri embereké.
Mikor ezt gondolám, megnyílnak az egek,
Olympusból jönnek isteni seregek.

Mikor kedvök hozza, hogy földön lakjanak,
Látom, ezt választják, hogy itt mulassanak:
En is emlékezőn az elmúlt hetekre,
Mindjárt ráismerék az ékes helyekre.

Azonban érkezék Pallás Diánával,
A Nymphák Bachussal, és Ceres Flórával;
Kisérük a Múzsák Pallást, asszonyukat,
Elfoglalják körül kedves lakásukat.

Bachus a dombokra zöld táborát teszi,
Ceres a mezőkön lakóhelyét veszi,
Diána mulatni az erdős hegyeket
Választja Nymphákkal együtt s a berkeket.

Flóra a virágos kerteket kedveli,
Magának s másoknak jó kedvét neveli.
Vén Maros nem sokkal Neptunusnál kisebb,
Ugy száll a hegy alatt, de amannál frisebb.

E szerint hogy vala nagy gyönyörűségek,
Feloszták a helyet a többi istenek;
De Pallás a várat választá magának,
Eztet főltszentelő örökös házának.

Belépik; aranyos lánssa jobb kezében,
Paizs van a balban, sisak a fejében;
Fegyveres, de szelid, nyájas tekintete,
Vitézség s tudomány két ügyekezete.

Megjárja a kastélyt, a Múzsák követik,
Istenasszonyukat tisztelik s szeretik.
Először a várnak fő-urát találja
A fegyveres házban, és igen csodálja,

Nem mint ismeretlent; mert az ismeretség
Megvolt már Pallással, s régi a szövetség:
Hanem nagyraemelt esztét s méltóságát
És nagyságában is alázatosságát;

Vitéz és törvényes, de helyen s időben,
Ha a szükség hozza, fő mind a kettőben;
Benne a kegyesség foglalt nagyobb részt,
Szeretet s kegyelem nála már természet.

Tetézett tetszését itten megmutatá
Pallás, és továbbá az utját folytatá.
Egy roppant palota fényes hajlékában
Vár asszonyát kapá szokott munkájában.

Pallás és a Múzsák csodálják ezeket,
Már mindenhatónak nem tartják kezeket;
Sok, a mit csodálnak, de a rajzolás
Éppen álmélkodnak, és a képiráson.

A néma festékek, hogyha szólhatnának,
Többet, hogy éljenek, nem kívánhatnának.
Látni itt a szöket, — hallani nem lehet;
Oly élő munkákat ez uri kéz tehet.

O! ha leírhatná maga erkölcsét,
Eszét, okosságát, s szívének kincseit;
Nem volna e földön párja azon képek,
Példája lehetne az asszonyi népnek.

A mint ajtó nyílik ezen palotába,
Megy tovább Pallás egy belső szobába;
Itt lát egy kisasszonyt a több csodák fölött,
Bujjatok el rózsák s lilium ez előtt.

Kétséges, személye vig-e vagy szomorult,
Mint a nap ha gyenge felhőcskébe borult;
Báronykanapéján könyökére esvén,
Néz vala egy könyvbe, valamit keresvén.

Kassandrát olvassa, maga Kassandránál
Szébb és erkölcsösebb Hectornak hugánál;
Hasonló anyjához, nem is akar mással
Tartani, csak tudós és vitéz Pallással.

Megtetszik Pallásnak, s Múzsákhoz fordulván,
Igy szóla: — szívemben gyengén megindulván,
Itt kilenczen vagytok, ez lesz a tizedik;
Ha Sappho tizedik, ez tizenegyedik!

Beljebb megyen, s látja az urfiak fényét,
Ezen úri háznak s hazáknak reményét;
Megáll Pallás s nézi fölserdült életét,
Virágszállhoz ütött eleven természet.

Ő mint fel szomorún sétál szobájában,
De gyakran egy felől magát ablakában,
Nap nyugotja felé szegi gyöngyszemeit,
Járja elméjével Maros mellékeit.

Gondolkodik vala, — s oly szerencsés voltam,
Hogy gondolatját is talán kitanáltam;
Látván a mit gondol, sok juthat eszemben,
S o! mely indulatok pezsgének szívemben.

Azonban új világ fénylők a hegyekről,
Egy új istenasszony jöve napkeletről;
A többi láttam volt, de ezt nem ismerem,
Ki legyen? Morpheust kérdezni nem mertem,

Szebb volt a többinél, de csintalanocska,
Fénylött szeme, mint két páros csillagocska;
Bal kezénél fogva gyermekét vezeté,
Vagyis inkább, merre az viszi, követé.

Vak talán a gyermek, mert kicsiny szemei
Bekötte valának, szabadon kezei,
Aranyos tollakból valának szárnyai,
Iv és tegez vállán, aranyos nyilai.

Ez az ismeretlen istenasszony körül-
Nézi a helységet, alattomban örül;
Kerüli a várat, s a mint vettem észre,
Neki is tetszenék szállás itt egy részre.

4,470,000 dollárra, 1855-ben már 5,790,000 dollárra rugott.

Am 1853 óta a nyersbőr-kivitelben igen lényeges változás állott elő, s ezen változás szülhetett a téveszmét, mintha Dél-Amerikából most kevesebb nyersbőrt szállítanak ki, mint azelőtt.

A kivitel, mint számakkal mutattuk — gyarapodott; csak a hová szállítás változott.

Ezen kivitelből 1856 óta Európára kevesebb esik és az európai államok közül Angolhonnak, a védvámegyletnek, és Franciaországot kivéve, a többi országoknak jut kevesebb nyersbőr Amerikából, mint 1853-ban.

Mondott évben jutott

Angolhonnak	318,309 dr. nyersbőr.
Frankhonnak	87,150 „ „
atöbbi államoknak	309,017 „ „

összesen 714,476 dr. nyersbőr;
1856-ban ellenben

Angolhonnak	207,842 dr. nyersbőr
Frankhonnak	137,104 „ „
atöbbi államoknak	296,106 „ „

összesen 641,052 dr. nyersbőr.

Négy év alatt tehát 73,424 db. nyersbőrrel kevesebbet kapott Európa; de nem azért, mint sokan hiszik, mert Dél-Amerikából kevesebbet szállítanak, hanem azért, mert éjszakamerikai államok a nyersbőrök megvételére nézve Európával azóta hatalmasan versenyeznek. Az egyesült államok 1853-n csak 291,223 dr. nyersbőrt vettek meg Dél-Amerikában; 1856-ban pedig 379,614 darabot, tehát 88,391 darabbal többet, mint négy évvel ezelőtt.

Az európai államok között Frankhonnak leginkább szárnyalta túl a többieket. A fennebbi kimutatás szerint behozatala 49,954 darabbal gyarapodott, míg Angolhonnak 110,467 dbot, a continensi államok 12,911 dbot vesztek. — A délamerikai nyersbőrök magasabb árának fő oka innen meg van magyarázva. Fő oka t. i. az éjszakamerikai államok versenyzése, hol a bőrpar évről-évre jelentékenyebb lesz. Az egyesült államoknak a tekintetben nagy előnyük van; a szállítás nem oly költséges; Dél-Amerikával egyenes kereskedelmi összeköttetésben vannak, mert ők megint viszont szállítanak lisztet, húst s egyéb élelmi czikkeket; azonfölül magasabb áron is vétetik a nyersbőr, miután pénzértékük lába csekélyebb az európainál, mert egy dollár kisebb értéket képvisel az unióban, mint Európában 2 ft 30 kr.

Ehez járul még, hogy Európa keleti országai — melyektől eddig el, ámbár az amerikaiaktól gyöngébb bőrkészletét ka-

pá — s ezen országok közül az orosz tartományok első vonalban már magok cserézik s gyártják bőreiket. 1850-ben Muszkatország még egy egész millió ezüst rubelért küldött bőrköt a többi európai tartományoknak, 1854-ben csak 286,000 ezüst rubelért. 1854 óta ezen kivitel, az üzletet ismerő berlini kereskedők vallomása szerint, évről-évre csökken. Új bizonyosság arra, hogy nem egyedül a háborúnak tulajdonítandó a nyersbőrök csekélyebb mennyiségben történő kivitele.

De nem csak a bőrpar gyarapodott majdnem minden európai államban, hanem a bőrfogyasztás is növekedett egész Európában az utolsó években. Csak is ezen — bár nem eléggé kiemelt — körülményben kell a bőrök mindinkább drágább árának főcát keresnünk. — A productio nincsen arányban a szükséglettel! Ime a talány egyszerű megfélése. A fölhozott momentumok, az éjszakamerikai államok, s a francia bőrgyárak versenye, valamint a muszka bőrök csökkenő kivitele, mint másodrangú okok figurálnak.

Ezekből folyólag nem esetleges, vagy gyorsan muló viszonyok, u. m. polgárháborúk, smarhavészek Dél-Amerikában esz-közik a bőr drágaságát, hanem a köz-ipar gyors lendülete, s a növekedő fogyasztás Európában, s az Egyesült Államokban; mely két ok megannyi jele a haladó polgárisodásnak.

A mi a délamerikai nyersbőröknek annyira csökkent behozatalát Angolországba illeti, onnan magyarázható, hogy Londonnak, mint az európai bőkerek eskedés főhelyének, jelentősége mindinkább hanyatlak; vagy pedig onnan, hogy az angol bőrpar hanyatlak, a mennyiben eddig elé bőkermekkel látta el a continens egy részét és gyarmatait.

A keletindiai bőrök behozatala — mely a nagyobb bőrszükséglet következtében néhány év óta Európában növekedett — a fenn constatozott hiányt egyáltalában nem pótolhatja, mit következő hiteles jegyzetek bizonyítanak:

Angolország hozatott 1853-ban mindössze 750,309 mázsa nyers és 12,866 mázsa kikészített bőrt; 1854-ben 601,199 mázsa nyers és 41,803 mázsa kikészített bőrt; 1855-ben pedig 615,777 m. kikészített és 43,618 mázsa nyers bőrt. Tehát nemcsak a délamerikai nyersbőrök behozatala csökkent Angolhonnak, hanem egyáltalában mindenféle bőr behozatala; ismét egy bizonyítványt több, miszerint a bőrök productioja a fogyasztással jelenleg egyenlő lépést nem tarthat.

Nagy hiánytól e czikkben mindamellett

még sem kell tartani. Keletindia, a Jórémény foka, Australia, különösen pedig Afrikának még megnyitandó s bivalcsordákban annyira bővelkedő belseje, idővel a délamerikai tartományok nélkül is fedezhetendik Európa bőrszükségletét. Mindazonáltal örökre le kell mondani azon reményről, hogy Bécsben vagy Lipcsében valaha vehessük a bőr fontját, mint régenten, 10 — 12 ezüst krajczáron.

Y. Z.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Károlyfejevár, oct. 15. A kik a lakodalmak, sokadalmak, s a szüreti vigadalmak zajából foglalkozásuk, életmódjuk vagy elveikhez képest nem annyiban élvet, mint hasznát várnának, mindazokra nézve nálunk az idej egyike volt s illetőleg lesz a legsoványabb éveknél, a mennyiben a lakodalmak gyérek, a sokadalmak mind gyérek, a szőlőgyérek pedig a mellett hogy a leggyérek, a lehető legsavanyubbak is.

Szt.-Mihály-napi vásárunk, ámbár ez az itt évenként tartatni szokott négy közzött mindig a lepnépebb szokott lenni, az idén, dacára az az előtt kevéssel földerült s azóta maig folyvást tartó szép időnek, a lehető leglányhább és néptelenebb volt.

A szarvas-marha, az idej bő széna és sarju termés mellett is, rendkívül olcsón kelt, s egyéb vásári s élelmi czikkekre nézve is az árát és kelendőségét illetőleg inkább az eladók, mint az ezek számához aránytalanul csekély számú vevőknek lehetett s volt panasz s elégtelenségre okuk.

A vásár népességének akadályai a pénztelenségében, s az adófizetés, meg az őszi vetés technikus terminussának kifogást s halogatást nem tűrő közeledésében keresendő.

Nem hiányoztak a vásárnak ugyan szokott változatosságai, de a különben is nem nagy gesáltnak örendő eladóknak legkevesebb hasznát szerző apróbb lopások is. Ezek közt legfeltűnőbb volt egy oláhnek vakmerősége, ki néhány pár bocskort akarván ellopni, a mint az áru tulajdonosa, egy ide való timár, a tetten kapott gazt nyakon ragadta, ez a vásár közepett kirántva övében hordot, késétt úgy hozzá döfött az őt feltartani akaró polgárhoz, hogy a kés öltözte több rétegein áthatolva, egyik oldalcsontjában ütközött meg, s épp ez utóbbi körülmény kedvező véletlenének köszönhető, hogy a gyilkos-eszköz belségeibe nem hathatván, sebe nem lett halálos. — Csak a legnagyobb erő-megfeszítésbe került a több oldalról előrohánó népnek a magát

késével folyvást dühösen védő adáz gonosztörőt lefogni, s most őt megillető helyén várja érdemelt büntetését.

A napokban utazott tovább városunkból az erdélyi lapokban gyakran emlegetett külföldi tudós utazó, dr. Mommsen t. ur.

Három napi itt mulatása idejét nem egy okalesz compact betűkkel írnia be uti naplójába, a mennyiben püspök urunk ő exczánál szives fogadtatást, dr. Ötvös Á. és tábori lelkész P. Thalszon D. urak részéről előzekény utasítást, s régi római műemlékekben gazdag vidékünkön tudományos buvárkodására bő anyagot talált.

A mult hó utó-napjaiban esett néhány rendbeli hó-harmat nem csak a szőlőt s evvel az idej szüret addig még táplált terméneinek zöldjét forrázta le, hanem a Maros idei kiöntése, s kedvezőtlen tavaszi idők miatt néhol elkésett törökbuzában is sok kárt tett. — Ez utóbbiban, kivált az erdőségekkel határos széleken, az idén a vaddisznók is érzékeny pusztítást míveltek.

Ezen eddig, kivált kisebb erdőségekben, nagy ritkán mutatkozó állatok, ez évben oly bízhetetlen számmal s bátorsággal praevaricáltak vidékünkön, hogy csak az itt és a közel eső néhány falukban apró vadászatok alkalmával elejtettek számát, szava-bevehető vadász emberek többre teszik husznál. Én ugyan, mint kinek a vadászat nem kényerem, s nincs is hozzá fegyverem, — nem vállalom felelősséget a kerek számért, hanem ha éppen vagy egy az érintett számból hiányzanék, úgy lehet a dolgon segíteni, hogy oda számítjuk a vadakhoz azon öt-hat szelid jámbor házi koczát, melyeket ma vasárnap azon kutyaszok, — kik kis városaink civilizációjának dicséretére legyen mondva, az ebeket már többé nem bottal, hanem hurokkal — itt a piacon botokkal agyon vertek. —

Különben, ha ebben valakinek eszibe jöne megbotránkozni, s zolgálon tudásul, hogy a városi dobos több ízben kidobolta, miszerint: „a kapuján kívül senki sem diszhó, mert ha a piacon meglátnak mintyén agyon ütnek, — vagy is jobb magyarsággal: „A kapuján ki senki se ereszsze sertéseit, mert a melyeket a piacon találnak, azokat megütöttek! — Miért nem fogadtak szót?!

A gabona ára aratás után nagyon leszökkent (v. zökkent?) volt, — most azonban a szűk törökbúza termés következtén emelkedőben van. — Az ő törökbúza-nak kis vékaja 2 ft. 30 kr. váltóban. A husnak fontja Szt.-Mihály óta 4 kr. — A több hét óta tartó szárazság miatt az őszi vetéssel több helyen aggasztólag elkéstek. Az e hó 19-én kezdődő szüret eredményéről a jövő héten. Cs.

De Pallás nem hagyja; — nyilván édes szája Minden harag nélkül így szóla hozzám: Elfoglaltuk, látod, az egész helységet; Nem kívánnak itten most több istenséget.

Néha-néha mégis, ha itten elférhetsz, Idővel s módjával talán erre térhetsz, — En ezt nem értém, ő megszorodék; De fordulván, gyengén el is mosolyodék;

Mintha remélén, a mit most keresett, Jóllehet a koczka kedve ellen esett; De a gyermek hallván Pallásnak szavait, Mergelődik, dül, fül, ragadja nyilait.

Nem tudom, mit akart; de én megijedék; Ott hagyta Morpheus, s ezzel fölbredek; Minden elenyészék, mint szokott álomban, S itt találm magam szomorún ágyomban. *) Az eredetiből közli Dr. Ötvös Ágoston.

*) Ugy tetszik, hogy e kedélyes költeményben az író az isteni kastély alatt Maros-Ujvárt; a kastély fő-ura alatt gróf Mikos Zsigmondot, a kastély akkori urát; az asszonyi nép kétségében, ennek nejét Ugron Juliánát; a tizedik Múza alatt, ezeknek leányát Borbárát, később gróf Mikó György-nét; az urfak fényében pedig István fiukat érti. — A közlő.

Ragusa, aug. 20. 1857.

A hangyák.

Midőn én, ki az emberiség nyomait örökké átkoztam, s a szolgaságot a legnagyobb istentelenségnek tartottam, Haber munkáiban olvastam azt a rendkívül csodálatos, hogy bizonyos hangyáknak rabszolgái vannak: nem tudtam eléggé bámulni is, busulni is.

Hogyisne! En odahagyom az ember történelmét, hogy az ártatlanságot keressék föl; én reméltem legalább az oklatan állatoknál föltalálni a természeti igazságot s egyformaságot, a természetű terv eredeti egyenességeit. En eddig szerettem s becsültem e munkás, e józan népet, ezt a köztársulati erények érzékenyítő képét, s azért kerestem nála az igazságot s testvéri egyformaságot, s mit találtam? — egy névtelen dolgot!

Mekkora öröm, mekkora triumphus azon osztálynak, mely a szolgaság gonosz elvét pártolja! Pokol s zsarnokság kaczagatok, vigadoztatok. . . A természet világában egy fölt fedezettett föl.

Eldobtam Hubertet, mert soha egy könyv se tetszett előttem oly gyűlöletesnek, s hogy is ne tetszék? Az első Huber, ennek nagypapja, a méhek hisztóriájának nagy írója, segélyére volt az emberek vallásának; ő fölemelte a szíveket, de ez a hangyák Hubere az enyimet összetörte. Azonban a hideg kötelesség rendeltéből a könyvet újra elé kellett venni: egy erkölestelen, machiavalista, vétkes főreg csak ugyan vizsgálót érdemel. De előbb tegyük különbséget: a vélt rabszolgák egy része, úgy lehet, nem egyéb, mint állatocskák.

Elég látni azokat a hangyákat, melyek soványság, fényesség s mázasak, és az embernek föl kell tenni, hogy a leginkább elperzseltnek minden állatok közül. Különös savanyukat bábizonyította a vegytan, mely testökből a leg-rágóbb hangyasavanyt — ecetet — húzta ki. A hangyák e szert, midőn veszélyben vannak, magoktól eldobják ellenőkre, mint valamely mérget. Használják arra is, miként azt a fát, melyre telepedni akarnak, elszáritják, megfektetik, megégetik. E szer, mely egyebekre nézve oly rágó, oly emésztő, vajjon nem az-e rájuk nézve is? — Hajlandó vagyok úgy hin-

ni, s én e fanyar szernek tulajdonítom azon rendkívüli sovágasukat a méz, s mind az iránt, mi ezt édesíti.

A mexikói kedvező éghajlat alatt a hangyáknak két osztályu dolgojai vannak: egyik osztály, mely az élelmiszerek fölkeresésére megyen; a másik helyt ül, a hozott szerszemet földolgozza, s valamely méz nemét készít, melyet magukat valamennyien táplálják.

A mi éghajlataink hangyái, melyek többire nem képesek mézet készíteni, azáltal szerzik meg, miszerint azt a földbolháról lenyalják, vagy szívják. Ezek valami ostoba állatocskák, melyek minden munka nélkül, csupán organiszmusuknál fogva mindenféle plántákból valamely cukros nedvet szívnak ki. E mézet aztán ők önként, mint valamely egyezményről fogva engedik át a hangya-uraknak: Az átadás meggyen végbe valamely csiklándozás vagy fejés által, mint azt a tehénekkel gyakoroljuk.

Ama földbálák az állati élet szélére helyezvük, úszó organismusukkal nyáron elevent szülnék, őszszel pedig tojnak: nagyon alázatos teremtmények, s értelmökben a hangyáknál sokkal alábbvalók. A látesővel nézve úgy látszanak, mintha meghajolva volnának, s mind-egyire legelnek. Testi állásuk olyan mint a kicsiny állatoké: a hangyák fejős tehenei. Hogy azokat szünetlen használhassák, elviszik hangyabolyukba s itt csoda egyezségben élnek. Ők viselnek gondot a bálák tojásaira s igazgatják a kiköltést, etetik az ifjakat kedvező növényekkel.

Midőn oly nehézségek adják elé magokat, melyek a báláknak az ugynevezett istállóba vitelét akadályozzák, békérik ágakkal, föld cylinderekkel, melyek a táplálatra szükséges fát is betakarják: ez sajátilag a hangyák kertje — parcs — Ide mennek a hangyák bizonyos órákon fejni az állatocskákat, s néha hátukon

viszik az ifjakat is, hogy ott annál könnyebben táplálhassák őket. Huber ur sokszor volt jelen, különösen esténként, e hollandiai jeleneteken.

Megjegyzést érdemel az, miként az elköltötöttet vagy békéretit földbáláknak az a megbecsülhetlen hasznuk van, hogy ez irtóztató respublicában biztosítva s védve is vannak. A földbálák oroszlánya, — ez neve egy kicsinyferegnek — vagy más vadállatok is, ha a hangyák nyájához merészelnének közeledni, legott éreznék azok állkapcsját az égető hangya-ecetet.

Azonban eddig semmi panasz: ezek az állatocskák nem a sklavók. Azt teszik, mit mi is teszünk: felsőbb lény külön jogukat használják, s azt nyájassággal s több kedvezéssel teszik mint az emberek.

Ezután következik már a legkényesebb pont. A hangyáknak két neme létez; mind elég vastagok, csak az különbözve, miszerint alkalmazvák szolgálóknak, dajkáknak vagy szakácsnéknak az ifu hangyáknak.

E csodás tény, mely talán változtathatná az állatok moralitása iránti fogalmunkat, Huber Péter ur úgy találta e század kezdetében. Huber Péter ur, midőn Geneva mellett a mezőn sétálva, észrevett a földön egy csoport verhenyös hangyákat, melyek útaztak, s meghatározó azokat nyomban követni. A két száron némelyek gondosan mentek elé s hátra, mintha a csoportot zsinor-rendben akarnák tartani. Egy fertály órány útazás után megállottak egy hangyaboly előtt, melyben kicsiny fekete hangyák laktak, s a kapuk előtt legott egy mérges csata kezdődött.

(Folytatás.)

Arkos, october 15-én 1857. — Mian három évnegyed folya, ha arra Háromszék visszapillant, így találja: lágy tél, csaknem minden zordon hideg nélkül: enyhe és szép aprilis. A többi idők a nyár végéig változatosan, most 4—5 napi forrósággal, maj egy rövidebben vagy hosszabban, néhol két hétig is eltartó hideg esővel jellemződték. Azonban mindenféle mezzei munkálatra voltak kedvező időközök, melyeket ha a nép korán felhasznál, dolgoval nem sokat késelt. De minden termény egy pár héttel megkéselt. — Az ősz-gabonát, mely máskor július közepén aratható volt, csak augusztus első hetében lehetett aratni. A zab egész szeptemberen át több határokon künn volt, minek aratása is szeptemberre esett. — Töröküző termelt ugyan közepesen, de a nyárvégi hóharmat annak éréstét feltartóztatta; szárad ugyan lábán, ha nem siet a gazda leszedni azt, de csukros tartalmával nem dicsekedendik senki. A krumpli nem feleli most is évtizedes nyavalyáját, s hol ez őt nem sokat bánta, ott is gyérten termelt. — Kölesből senkise gazdagodik meg, termése leg-silányabb. — Nevezetes, hogy a tavalyi és idéni hideg esők az őt év óta uralkodó zabbalhat eltűntették, és a zab minden ár-talom nélkül megmaradt, jól fizetett; ki azt vetni bátorkodott, annak jól fordult a koczka. — Mind széna, mind szántás-vetés után természetű fekete-borsó-kaszálás bő termést adott; feltűnő, hogy mikor itt sok falvak határán többnyire sarjot se lehet kaszálni, jelenleg a legszárazabb természetű helyeken is megtermett. —

Mindkét rendbeli vetésünk, mind a tavaszi, mind az őszi, a legkedvezőbb időjárással tételt. — Igen, az őszvetés munkája lejárt, őszkezdő első hete azt csaknem merőben lejárta; könnyen, jó izüen és örömmel végezte azt a földész, mert rögtönül, mérsékelt nyirokba, porlott földbe lehetett vetni; mondom, ez oly kedvező eset, hogy a ritkaságok közé tartozik: itt egyszerre több falvak teres határára el lehetvén látni, mily gyönyörű kilátást nyújtanak az ugyanazon időben mozgó ezer meg ezer ekék! (mert háromszék őszvetéskor a harmadik szántást is megteszi.) Feltűnő vala, hogy szeptember 25-én reggel nem csak vastag hóharmat vala, hanem a föld kérge is egy hüvelyknyi vastagon tökéletesen megfagyva volt, mely a szántóvetők sarka alatt kopogott.

Bölcs Salamon azt mondá, hogy a nyárhoz nem illik a hó; de ezen illetlen-ség nyár végére megtörténék. — Jövőre mi van hátra?

Gyümölcseink is az érésel mind el-késtek. A szilva ott, hol teremni kedve tartotta, (mert nem mindenütt termelt) őszkezdővel is savanyu volt. Igen; szilva termés: ennek az a szeszélye van, hogy évtizedben egyszer ad termést meg-lehetősen; máskor a szilvafák csak a kertek cizfái: hanem a ki azok tö-vét felkapálja, vagy csak megtrágyazza is, a nem termő években is munkájának jó kamatját nyerheti. — Háromszék hegy-aljai megtermik a barackot is, minek közepes termése van, de ma se ért meg. — Néhol ablakok alatt természetnek borszólót is, de e bizony nem akar lágyulni, ropogósan marad, s így is a fagy azt mivélé, hogy még egres-ételfőzeléknek se jó. Ha nem izennék is külföldi rokonunk, hogy szüretre ok nélkül ne menjünk, nem mennénk, mert a honmarasztó leforrá-zott prognostikon szemünk előtt áll. —

Kiss Mihály.
Almakerék, octob. 17-én. — (Tüz-vész.) — Folyó hó 14-én estveli 8 órakor a nagy világosság és harangok zugása tudatá, hogy pusztító tűz van; a megrémült nép sietett a tűz eloltására, de hasztalanul, mert a 10-ik s 15-ik épületre repült a láng, a nagy szárazság miatt fél óra alatt 80 telken lakott 114 gazdának mindene (öt, cseréppel fedett házat kivéve) lángba volt, a kár 50,000 pfrt. — Egy utca megma-radását lehet köszönni Zájzon és Kovátszik csendőröknek, kik a legnagyobb elszánt-sággal (minekutána Sz-Ujfaluból megér-

keztek) a lángoló házak melletti kerteket lerontották, annakutána több házbeli portékákat és gazdasági eszközöket, melyeket a rémült emberek nem tudtak biztos helyre tenni, két kutba behelyezték. Legnagyobb bátorságot mutatott a két csendőr egy gabonás megmentésén, melynek ablakrámai már leégtek volt, midőn oltani kezdtek, sikerült nekik két eseléd hozzájárultával a gabonást és az abban levő 600 véka bú-zát megmenteni, mely szolgálatjokért a tulajdonos grófnő másnap hogy ide érkezett, egy jócska summa pénzt küldte a két csend-őrnek, kik a nélkül, hogy tudták volna mennyi az a pénz, kurtá választ adának „nem szabad elfogadnunk.” Bár az oltáson volt kevés segédek is azt tartották volna, hogy nem szabad semmit elvenni.

Egy más gabonás megmentését köszön-heti a tulajdonos grófnő bürkösi Kovács László urnak, ujfaluji Szenkovics Imre urnak és két jó eselédnek, kik a lángoló ker-tet az épület mellől elhúrozolták, annaku-tána több kerteket lerontották, és a tüzet további terjedésétől megakadályoztatták.

A keresdi falubiró is megemlíti, kit gróf Bethlen Gábor ur felszólítottat, hogy rendelné az embereket tűzoltani, ren-delte-e vagy nem, azt az ő szíve s lelke tudja, s adjon számot róla annak idejében; annyi bizonyos, hogy míg a segessvári csendőr-hadnagy Leisner ur nem paran-csolta, nem jöttek. Gróf Bethlen Gábor ur más nap küldött egy szekér kenyeret és 50 frtot a szűkölködők számára, tudom, hogy az idén a gróf urnak nem termelt két jugerum földin annyi csős töröküzője, mint a hány áldást mondtak a gróf urra.

Hitel feletti elszántságot mutatott az evangélicus pap Fielk Dániel, midőn látta hogy a templom egyik oldalát a lángok el-borították, így biztató Hermán Simon szász-ujfalusi rokon paptársát, vagy itt megha-lunk, vagy kioltjuk a tüzet, templom nél-kül élni nem akarok; szilárd elhatározottsá-gunknak jó sikere lett, mert a hét ől magas-ságu fedélről és az orgona mellől, a két tisz-telt pap Andreás Vagner és Michel Vagner segítségével a tüzet leverték; alig égett el huszonnégy négyszeg ől fedél, mind a két papnak egy-egy fél kaputszárny az oldaluk-on elégett, most a két pap azon alázatos meglepéddel tekintget a hatszázados templomra, hogy csak egyik oldala füstös. Másnap a kerületi segédbiztos ur is meg-érkezett, s azután való nap el is ment, én pedig a helyszíre miatt nem tudom eléggé megdicserni, mert nincs időm minthogy jelenleg is a tűzoltással foglalatokodunk.

Szemtanu.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Grünfeld Mano, angol és francia nyelv-tanító fővárosunkba vette lakását, és itt órákat adni szándékszik, a francia nyelv-ből havonként 8, az angolból 10 pfrt-ért. Eladási nyelve a kívánat szerint akár német, akár magyar.

* Kolozsvári születésű és itt lakó fiatal fes-tészünk Urlak urnak volt alkalmunk egy pár oltár-, táj- és arczkép olajfestményét látni, melyeknek igen szép és jól talált rajza, a derék ifjunak nagy hivatását árulja el a festé-szetre. Ő egy életnagyságu arczképet vászonon, olajban 15—20 pfrt-ért állít elő, és szerencsés rajza által meglepően talál. — Hazai művésze-tünk érdekében tisztelendő moecenasi tett vol-na tehetséges hazánkiai részéről, ha e szép te-hetségű művész öt-hatszáz pfrt-ért összes ál-do-zattal, egy két évig festészakademiára küldé-nek; a kiadott pénz visszafordulna az által, hogy a művész tanulmányképe az áldozó ura-ság tulajdonává válnának. Addig is, míg ily ge-nerosus hazafi találkoznék, a közönség figyel-mébe méltán ajánlhatjuk az ifju festész esetje-nek igénybe vételét.

* Igen comicus eset adta elő magát a napokban az itteni törvényszéknél. Egy paraszt asszony peres társa ellenében, török-szakad, igaz-ságot akart kivívni, minél fogva kifogyhatatlan szóbőséggel magyarázgatta a dolog állását, s tolokodott a hivatali egyén felé, gondolván, hogy így győz. „Miért nem ül éppen az asztal tetejére?” — mondá a hivatalnok, tudtára a-dandó, hogy nem szereti, ha az orra alatt be-szélnek. Az asszony pedig, a ki a szónoki hi-llettség közben nem vette észre, hogy ama sza-vak csak gúnyból mondtak, fogta magát, s egész naivsággal — felült az asztalra és onnan folytatni akarta oratioját; de az irodá-ban levő hivatalnokok rémitő kacaja miatt nem

juthatott szóhoz, s észrevéven baltettét, meg-szégényülve szállott le tribune-jéről.

* A magyar nótá a reuniókban és zenees-télyeken megleszi hatását; Pongrácznak, Sala-monak halhatatlansága több, mint bizonyos; nem tudjuk a jövődelem fog-e versenyezni a dicső-séggel; lelkesedés nem hiányzik. Szolgáljon pél-dául egy a fiatal D.J. által rögtönzött dythiramb-féle „Salamon zenészek” a mint következik:

Azt gondoltam, hogy megszakad lelkem...
Im de ismét lángban ég a kedve:
Hajh! mert ugy szől hegedű most, mintha
Hegyen-völgyön lakadaiom lenne...

Húzzad, húzzad, hadd fűrdődjék lelkem
A gyönyör ez édes tengerébe,
Hadd szálljon rám minden, minden öröm,
Mi a félvilágot eddig érte...

De nem tudom, mi a bajom ismét,
A gyönyörtől reszketek egészen...
Állj meg hát egy kisse, különben még
Kebeleből kinyrik a szívem!...

Jankó, szívem! mondj meg, miképp teszed
Oly búvós-bájósát azt a kis fát...
Tán a lelkekkel vagy ezimborában,
S azok sugájká nekem ezt a nótát.

Te kihúzd!... én mit adjak neked?
Megtűnöm aranyai! kór zsebedet!...
No, ne nevesse... csak a mikor lesz... mostan
Áldja meg az Isten két kezedet...

* A Maros, melynek szabályozása Magyar- és Erdélyországra nézve legfontosb következményű, 1849-ig a vízepítést illetőleg, semmi különös gond tárgyaúl nem szolgált. A kormány — írja az „Oest. Correspond.” — kezé-be vév az ügyet, s egyedül az érdekelt köz-ségek és földbirtokosok hozzájárulásával más-fél év folyta alatt itt is egy nagyszerű mű lön befejezve. Egy 1854-ben kidolgozott terv szer-int 12 nagy átmetszés, egy ágnak elrekeszté-se Aradnál, s szabályozása a Tiszába szaka-dásnak szabályozása volt szükséges. A kisza-kadás meghagyatik Szegednél, de egy átmets-zés által szabályozva. A Maros ezen szabályo-zás által gőzöskkel is járhatóvá lett.

* Fogaras egyike azon városoknak, a melyekben egyesülve találhatni Erdély minden nemzetiségét és hitfelekezetét. Itt békés egyet-értésben élnek: katolicusok, reformátusok, unitáriusok, lutheránusok, görög-egyesültek és nem-egyesültek, keresztények és zsidók; itt temploma van majd minden rítusnak, s nem-sokára a nagyszámu izraelita község is Jehova tiszteletére egy tágas templomban fogja áhita-tos összejöveteleit tarthatni. Az alapkö letétele még június 9-kén történt, s most értesültünk, hogy ez ünnepélyes alkalommal a közés min-den nemzetisége és vallása képviselve volt ot-tan, a mi a XIX-dik század toleranciájának leg-szebb jele. Valóban Erdély e tekintetben az eu-rópai státusok egyetemes historiájában fénye-sen tölti be a maga lapját, s kivéve egyes ese-tek, a hol — csak a multról szólva! — né-mely egyházi szónokok különben türelmes hi-veiket titkon és nyilván más felekezetiek ellen igazgatták, kis hazánkat még akkor is, a midőn külföldön a legelkeseredettebb harc folyt, a vallásos türelem hazájának lehetne nevezni. Szá-zadunkat a felvilágosodottság századának szok-ták cizmezni; természetes tehát, hogy legszebb jellemvonásai közt elsőnek kell lenni a nemze-tiségek és vallások különbségtétel nélküli tisz-teletben tartásának.

— A pesti nemzeti színházban a napokban egy kis zavar adta elő magát; a függönyök közt szinte tűz kiütésétől rémültek meg; mire a Delibáb azon korszerű figyelemztetést teszi, hogy ily eseteknél a közönség ne rémüljön meg, mert a függönyök egy gépezetnél fogva rögtön eltávolíthatók, s a színház padlátán min-dig elég víz áll készen, melylyel minden veszélyt megelőzhetni. Igen jó volna ily vizprovisoról a mi színházunknál is intézkedni, mert emlé-kezzünk, hogy mikor Monhaupt producálta ma-gát, itt is egy kis gyúladás történt vala, egy magas papir-mécsstartó lobbort vetett volt.

* Nyilatkozat. A „Színházi naplár” né-mely fölmerült kellemetlenségek következtében megszüntetvén, e vállalat előfizetéseit — mely-ek vissza nem kívántattak — szám szerint mintegy 500-at, átadtuk a „Nyugdíjintézeti naplár” szerkesztőségének. A kiknek tehát az előbbi vállalat irányában bármí igényük vagy tudni valójuk van, sziveskedjenek a „Nyugdíj-intézeti naplár” kiadóhoz, Szigeti József ur-hoz, fordulni. A „Színházi naplár” volt szer-kesztősége.

* Bartalus István hazánkia, a kinek „Zrinyi lantja” című ábrándját a műértő köz-zönség általános tetszéssel fogadta, zongora-iskolát fog kiadni kezdők számára, mely 60 elemi gyakorlatot foglaland magában, Cserny „Wiener Lehrmeister”-jéhez. Kiadója Treich-linger, pesti műáros.

* A crinoline-kérdés Franciaország-ban komoly fordulatot kezd venni. Tarbesből, a déli-megyek egyikéből írják, hogy a papság ottan ez új divatcikknek komolyan háborut izent, s a hölgyek toilletjét szabályozandó, e célra társulatot alkotott, a mely „szerény-ségi egyeslet” (Association de modestie) ne-vet visel, s a melybe már számosan állottak be a nők. Az agitatio élén egy fő-vicarius áll, a ki az egyeslet költségein egy havi iratot is szá-n-dékozik megindítani, a melyben egy szerény női

toilette-törvény theoriája, s gyakorlati utasi-tások az illedelmes szabásról stb. nyujtatnának a szépnemnek. Valóban kíváncsiak vagyunk, hogy a fővicarius ur minő gyakorlati indítvá-nyokkal fog előállani.

* Ki az, kit a halhatatlanság kérdése ne ér-dekelne? A boldog a legszebb örömeivel kö-zepett is gyakran meglepetik e gondolat ál-tal: „és túl a síron...?” — a szerencsétlen pedig egy jobb lét reményével vágyódik azon ismeretlen világba, melyet a jövő élet nyit meg. Ki az, kit ne érdekelne tehát a legkisebb érte-kes eredmény is, melyet ez érdekében gondol-kozó fők világra hoznak? Nem rég ausztriai orvos, Dr. Brecher egy philosophiai művet bo-csátott közre: „a lélek halhatatlanságá-ról a zsidóknál,” melynek kedvező kritiká-jául tekinthető az, hogy a bölcselmi munkáiról híres író Cahen Izidor azt francziára fordította, történelm-itézsi bevezetéssel látván el. A párisi „Revue de l'instruction publique” e műről, s névszerint arról is, a mit a franczia átdolgozó hozzáad, következők megjegyzéssel tesz emli-tést: „A szerző állítása szerint — mond Cahen ur előszavában — a lélek halhatatlansága, mely a szent írásban nem mint tan, hanem mint ter-mészetes kötelék az ember és a teremő közt említettik, csak az idők folytán fejlődött kielvív, mely lassanként tisztázott ki és tökéletesítet-tett, s hogy az a gondolkodók szemlélődésének tárgyaúl és az egész nemzet szellemi táplálé-kául szolgált.” E könyvben a halhatatlanságra nézve négy időszak van megkülönböztetve: a bibliai időszak; a babilonai fogság időszak; a második templom összerombolásáig; a talmudi és a talmud-utáni időszak vagy újabb kor. A franczia itész méltán teszi azt a megrovást, hogy ép ez utolsó időszak oly röviden van tár-gyalva. Spinoza és Mendelsonról csak pár sor olvasható.

Gabona ár. Oct. 22-ről 1857. Bécsi-mérőjét p. p. Tiszabúza 3 frt 12 kr. Elegybúza 2 frt 24 kr. Rozs 1 frt 36 kr. Árpa 1 rtf 42 kr. Zab — 48 kr. Török. 1 frt 48 kr. Pityóka 54 kr.

KÜLFÖLD.

— A porosz király egészségi ál-lapota kedvezőbb fordulatot kezdett venni; mindamellett azt hiszik, hogy valami ideig-lenes intézkedésnek mégis kell történni a kormányzás körül. Állítólag a porosz mi-niszterium már néhány nap előtt tett e rész-ben említést a trónörökös, az ugynevezett porosz herceg előtt; a herceg azonban határozottan oda nyilatkozott, hogy még várni kell. Mihelyt a király annyira jobban lesz, hogy az orvosok nem ellenzendik a komoly tárgyalásokat a betegnek, a minisz-terium azonnal előterjesztést fog ezen kő-nyes ügyben a királynak tenni.

— A madridi tudósítások Armer o ten-gernagy had- és belügyminiszteriségét erő-sítik. A többi miniszteri tárczát ideiglenesen al-államtitkárok viszik. Armero admirál-ról azt írják, hogy felette derék férfiú, a ki hir szerint mint középemeleti utas egyszer már tengeren egy utazást is tett. Miniszteri utja alkalmasint rövid és viharos leend. A királynő oly miniszteriumot akart Bravo Murilloval alakítani, mely a conserva-tív párt minden töredékét képviselje, s melynek nem lett volna más elnöke a ki-rálynőn kívül. Bravo Murillo erre egész tisztelettel azt felelte, hogy az lehetlen. Miért lehetlen? kérdé a királynő. Nem ugy volt-e mindenkor boldogult atyám idejé-ben? Nem ezen rendszert követik-e más országokban is? — Felséged atyja VII-ik Ferdinand, így felelt Bravo Murillo, abso-lut fejedelem volt; az ő idejében a királyné kívül nem volt az országban más politika, más kormányzási elv. Ön azonban asszo-nyom, alkotmányos királynő; az ön trón-jának bizonyos közsabadságok szolgálnak alapul; az ön kormánya parlamenti kor-mány; felséged nem teheti azt, mit boldo-gult atyja tett, mit III Napoleon tehet. Az alkotmányos fejedelem nem kezelheti maga a miniszterelnökséget a kamarák és kövve-lemény előtt felelős miniszterek felett. Ezen beszélgetés után a királynő elbocsátotta Bravo Murillót azon kijelentéssel, hogy majd hivatali fogja, ha szüksége lesz reá. De a királynőnek, ugy látszik, ily szabad lelkű tanácsosokra nincs szüksége.

— Bécsből oct. 19-ről írják a „P. Lloyd”-nak: „A szerb kormány sietett az itteni kabinetnek kimerítő közleményeket tenni a Belgrádban fölfedezett őssze-esküvés felől, mely ott a mult héten vala kitörendő, s a melyre Sándor fejedelem

meggyilkolásának kell vala jelöl szolgálni. Az elfogott főnökök vallomásából az jöve ki, hogy az előkészített drámában semmi külbefolyásnak sem volt része, s az Oroszországot gyanúsító hírek is valótalanok. Sőt ellenkezőleg az derül ki, hogy köztársasági fölkelés volt czélbavéve, s a szerb összeesküdek szoros kapcsolatban voltak a dunai fejedelemségekben jelenleg uralkodó izgalommal. Az elfogottaknál leveleket találtak, a melyek erőszékben semmi kétséget nem hagynak fenn, s igen pontos részleteket tartalmaznak az összeesküvés czélja felől.

Obrenovics Milos hg, mihelyt a szerb fejedelem elleni merénylet felől értesült, illető helyen azonnal nyilatkozatot tett az iránt, hogy neki és párthiveinek a szerbiai mozgalomhoz nincs semmi közük.

— A porosz félhivatalos „Zeit“ rendre utasítja a „Nord“ot a dán-német kérdésben tett leleplezésiért. Poroszország és Ausztria várákozásának is határa kell hogy legyen, s csupán Dánországnak által adandó engedmények fogják annak elejét vehetni, hogy német jogok megóvása vé-

gett a német szövetség közrehatását igénybe ne vegyék. A mi a kérdés európai oldalát nézi: tudni kell azt, hogy a pentarchia csak a dán állam épségét ismerte el, nem pedig az öszállami alkotmányt, s hogy a londoni jegyzőkönyvek a hercegségeknek a német szövetségi jogos viszonyát mint rendíthetetlen alapon állót kétségbe nem vonták.

— A Kalkuttában megjelenő „Bengal Hurkaru“ sept. 9-kén ezt írja: „Delhiből örvedetes tudósításokat kaptunk. A fölkelők egymás között kezdtek verekedni, a király pedig titkos követséget küldött Colinurhoz azon üzenettel, hogy ő kész magát megadni, csak hagyják meg azon állásban, melyben a zendülés kitörése előtt volt. Ez ajánlatot reméljük megvetéssel utasították vissza. Seregünk meg nem támadhatólag helyezkedett el Delhi előtt.“

Delhi ostroma oct. 1-jén fogna megenni. Az angol ostromsereg mindössze 9700 főből állt, de csak fele európai. A delhi lázadók összes száma 17,000 főnyi. Ebből egy negyedrészt lovasság. — A brit táborban előre örülnek az ostromnak. Híre

járt, hogy a delhi lázadók között versengés uralkodik.

Kalkuttából sept. 3-kán írják hogy Sir Colin Campbell, az indiai angol sereg főparancsnoka, Allahabadba tette főhadiszállását.

UJ POSTA.

Sz.-Pétervárból oct. 19. írják: „Oly tartalmu hivatalos nyilatkozat jelent meg, mely szerint a Fekete-tenger ázsiai partján csupán Anapa, Suchumkale és Redutkale lesznek nyitva idegen hajók előtt, azonban oda is orosz látomozásra lesz szükség!“

— Buol gróf, mint Bécsből jelentik, nov. 10-én ismét kezére fogja venni az ügyek vezetését. A grófnak híresztelt viszálytéből azt következtették volt Párisban, hogy fordulat lenne Ausztriának a dunai fejelelem ségeket illető politikájában.

Londonban tudni akarják, hogy Canning lord, indiai főkörmányzóknak visszahívása már el van végezve, s a miniszte-

rek az ő utódja kinevezésével foglalkodnak. Szó van Layardról is, ki mint kormányi titkár menne Kalkuttába.

Az „Observer“ szerint egyáltalában nincs szándék a parlamentet egybehívni, s nem is aggodnak azon, hogy fontos események következzenek be, a melyek a két ház egyesülését a törvényes idő előtt szükségessé tennék. Az indiai tudósítások még mind kedvezően hangzanak, habár a háboru végét nem tartják oly hamar elérhetőnek. Sőt ellenkezőleg azon körülmény, hogy a keletindiai társulat 17,000 tevé, s 9000 elefánt megvásárlását elrendelte, hosszú hadjáratra enged kilátást. Fontosnak tartják azon közleményt, hogy a madraei elnökségben folyvást nyugalm van, s a nizami kormány az angolok irányában a legloyalisabban viseli magát.

Bécsi börze. october 22-dikán. Erd. urbéri papir 78³/₄. Magyar urbéri papir 78³/₄. Nemzeti kölcsön 81¹/₂. Arany darabja 4 fr. 57¹/₂ kr. Ezüst 6¹/₂.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A k. fejezérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 28-ról 3040 szám a tudatja, hogy Pálfi Sándor elfoglalt 5 darab fekvőt Sárdon. Dr. West kérelmire 220 eft. adóssággért f. é. decemb. 11-én és 1858 január 11-én d. e. 9 kor az ottani törv. széknel közérverésen eladják.

A k.-fejezérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. novemb. 5-ről 3166 szám a tudatja, hogy báró Bánffy Dénes elfoglalt kaszállóját. sz. Királyon, Rácz József részére 570 eft. adóssággért f. é. novemb. 13-án d. e. 9 kor az ottani törv. széknel közérverésen eladják.

A dézsmegyei cs. k. törv. szék f. é. octob. 14-ről 4829 sz. a csődöt hirdet szamosujvári kereskedő Szongott Kristóf összes vagyonára. A követelések beadandók oda f. é. decemb.

30-áig tömeg gondnok ügyvéd Voith Miklós v. helyettese Fodor Antal ellen.

A sz.-ujvári cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. octob. 13-ról 1559 sz. a tudatja, hogy Zakariás Kristóf mint tékozló gyámság alá van téve. Gyámja Simai Gergely.

Urbérkárptólási töke-utalványozás.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8608 sz. a tudatja, hogy Sándor Mária Gyárfás Lajosnének szokolyi, kozmatelki és m. frátai birtoka után 7314 eft. 23 kr. kárp. töke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 3-kán d. e. 10-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8606 sz. a tudatja, hogy Sándorházi Jánosnak idecsapataki birtoka után 275 eft. 6¹/₄ kr. kárp. töke és járuléka van utalvá-

nyozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 1-jén d. u. 3-or.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8607 sz. a tudatja, hogy Sándorházi Jánosnak sz. andrási birtoka után 122 eft. 30 kr. kárp. töke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 3-kán d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8605 sz. a tudatja, hogy Birle Miklósnek m.-köblösi birtoka után 624 eft. 10 kr. kárp. töke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 1-jén d. e. 10-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8604 sz. a tudatja, hogy Pásztohi Zsuzsanna Bartha Sándornének ördögkúti és daali birtoka után 742 eft. 17³/₄ kr. kárp. töke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 1-jén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8602 sz. a tudatja, hogy gr. Halter Anna báró Szentkeresztli Zsigmond-nének n.-deveseri birtoka után 1466 eft. kárp. töke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 január 30-dikán d. e. 10 kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8603 sz. a tudatja, hogy Lőrinczi Györgynek sz.-péterfalvi birtoka után 2622 eft. 5 kr. kárp. töke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 jan. 30-kán d. u. 3-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8601 sz. a tudatja, hogy Jakab Simonnak pókai birtoka után 235 eft. 37³/₄ kr. kárp. töke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 jan. 30-kán d. e. 9-kor.

(279)

3691 sz. 1857.

Hirdetés.

A választi Gendár-kaszárnya fedeleknek bészendélyeztetése, úgy szinte 11 ablakra a kiakasztó horgok megszerzése, továbbá egy tornác ki deszkázatlása a mondot kaszárnyában nyilvános árverés útján e hó 31-dikén reggeli 10 órakor a kevesebbet ígérőnek ki fog adatni.

A kikiáltó-ár 676 frt. pp.

T. cz. vállalkozók a mondot üdőben magukat jelenthetik 5% vádiummal és hatósági bizonyítvánnyal ellátva, hogy az felváltott kötelezettségnek akadály nélkül megfelelni képesek, hol aztán árverési feltételek tudokra fognak adatni.

Cs. kir. választi járás-hivatalból.

Bonczhida, oct. 22-kén, 1857.

Lucehi cs. kir. jár.-főnök.

(2—3)

(276)

Nº 4473. 1857.

Hirdetmény.

Az udvarhelyi cs. kir. járási-hivatal részről ezennel közhírre tételik, miszerént kerületi város Székely-Udvarhely közönségéhez tartozó pálinka-árulási jog és a bortaxa f. hó az az oct. 29-kén delelőtti 10 órakor tartandó árverés után haszonbérbe adatik.

A haszonbérlet tartand 1857-dik év 1-ső novembertől kezdve 1858-dik év october végéig, azaz egy évig.

A haszonbérlethez hozzászólni kívánók 10% bánatpénzt kötelesek az árverező bizottmányának kezébe letenni, mely a többit ígérőnek, mind addig benntartatik, míg a kivett haszonbér összevet biztosítandja, — a többit árverezőknek pe-

dig bánatpénzüket az árverés bévégzése után rögtön vissza adatik.

A többit feltételek pedig hivatalos órák alatt a sz. udvarhelyi városi tanácsnál megláthatók.

Sz.-Udvarhely, oct. 18-kán, 1857.

(275)

(3—3)

Adnrm. 1823. 1857.

Árverési hirdetmény.

Mely szerint a cs. kir. maga helytartóságnak 1857-dik évi aug. 20-ról 12016 szám alatt kelt leírata következtében a szamos ujvári ugynevezett Karácsonyi-féle szegények intézete tulajdonához tartozó, s az érdekelt intézet részére még 1839-ben Besztercei János urtól exequált, a radnóthi-járársban kebelezett oláh-sályi és csapói rész jószág, mely az oláh-sályi határban kélda-

rab állodialis erdőből és 3 darab szántó földből, a csapói határban pedig egy darab szántó és egy darab kaszállóból áll, s melynek kiterjedése 23 hold és 1470 □ öl tejedelmű, folyó 1857-dik évi nov. 15-kén delelőtti 10 órakor Radnóthon a cs. kir. tek.-járs hivatal épületében tartandó köz-árverés útján örök áron eladatik.

Az árveréshez hozzá szólni akarok 120 ezüst forint bánatpénzt kötelesek letenni.

Az árverés többit feltételei a Szamosujvári városi Tanácsnál és a radnóthi cs. kir. tek.-jársi hivatalnál előre is megláthatók.

Szamosujvárt, oct. 6-kán 1857.

A Tanács.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(43)

Fris szállitmány!!!

Csász. kir. legfelsőbb szabadalommal és a magas porosz kir. orvosügyi ministerium jóváhagyásával.

BORCHARDT

orvostudornak

GYÓGY-FÜSZERES

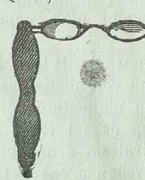
NÖVÉNY SZAPPANJA

számos növényi, névszerint fűszeres és áther-olajos anyagon kívül tartalmaz még aszányos alkatrészeket is, melyek ezen szappan hatályát sajátosságossá és jellemzővé teszik. Az nem csak hogy a bőrt puhán és hajlékonyan tartja, s ezáltal annak kigőzölését szabaddá teszi, hanem vegy-alkatrészei által felszívólag és változtatólag is hat a bőrre, az alhátyázatra és mirigyis létszerekre, s azokat ujitott tevékenységre ingerli. Dr. BORCHARDT növény-szappanja ennél fogva éppen oly jeles szépitő, mint alkalmas szer az anynyira terhes széplő, pörsedek, fakadékok és más bőrtisztátalanságoknak gyengéd módon és rövid idő alatti eltávolítására.

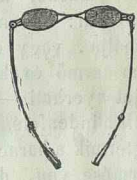

A Dr. BORCHARDT-féle Növény-szappan zöld betűkkel nyomott fejeér s az itt álló bélyeggel ellátott eredeti pakétáscsákában árultatik s Kolozsvárt csupán WOLFF J. gyógyszerházában található, és Tordán WOLFF GÁBOR gyógyszerésznél.

(273)

(1—3)

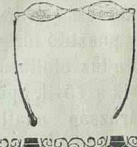
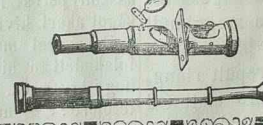
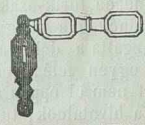
HEINRICH KÖZSEF

Optikus és mechanikus,

ajánlja bötartalmu tárat, melyben kaphatók szarvesont, aczél- és aranyba foglalt, roron-cső és a legfinomabb (Wollaston tanár szerint metszett) jegeczüvegéből készített szemkímélő üvegek, azonkívül az általános kedvelt invisible szemüvegek, színvívő látesövek, távesövek, kézi szemesövek, louppák, stereoscopok üvegekkel, rotatíoi és inductioi előkészületek, mindenféle lég és hővmérők, folyadék-mérlegek, iránytűk, általános napórák, rajzszerkek és más ezen tárgyba vágó szer-

számok a legutányosabb árokon.

Lakása belső-monostor-utca, Kribli-ház, 192 szám.

(280)

TANITVÁNYUL fölvetetik kereskedésemben oly ifju ki magyarul, németül olvasni s írni tud. Kolozsvárt, oct. 1857.

STEIN JÁNOS.